

ΔΕΩΝΙΑΔΑ ΑΝΤΡΕΓΙΕΒ

Ο ΣΑΒΒΑΣ

IGNIS SANAT

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΤΕΣΣΕΡΑ ΜΕΡΗ

2

ΛΥΠΑ. — Λένε πώς είναι θαυματουργή, καὶ σὺ νὰ πᾶς τότε νὰ τῆ δεῖς. Σάν ποτάμι κυλοῦν στὸ μοναστήρι οἱ ἄνθρωποι, σὰ θάλασσα πλησιάζουν στοὺς τοίχους του, κι ὅλη αὐτὴ ἡ θάλασσα εἶναι καιωμένη ἀπ' τ' ἀνθρώπινα δάκρυα, ἀπ' τὴ θλίψη τους. Τί τέρατα, τί παραμορφωμένοι! Ὑστερα ἀπ' αὐτὰ γυρίζω σάν τρολλή, τοὺς βλέπω στὸν ὕπνο μου. Εἶναι τέτοια πρόσωπα, μ' ἕναν τόσο βαθὺ πόνο δὲν τὰ ξεχνᾶς ποτὲ ὅσο κι ἂν ζῆς. Ἦμιονα χαρούμενη πρὶν, Σάββα. Ὡς τὴν ἡμέρα πού εἶδα ὅλ' αὐτὰ. Ἔρχεται ἐδῶ κάθε χρόνο ἕνας πού τὸν λένε ὁ βασιλιάς Ἡρώδης...

ΣΑΒΒΑΣ. — Εἶναι ἐδῶ. Τὸν εἶδα.

ΛΥΠΑ. — Ναί, τὸν εἶδες;

ΣΑΒΒΑΣ. — Ναί. Ἔχει ἕνα πρόσωπο τραγικό.

ΛΥΠΑ. — Ὅταν εἶτανε νέος ἀκόμα, σκότωσε χωρὶς νὰ τὸ θέλει τὸ παιδί του, κι ἀπὸ τότε ὅλο περπατεῖ. Ἔχει φριχτὸ πρόσωπο. Κι ὅλοι αὐτοὶ περιμένουνε τὸ θάνατο...

ΣΑΒΒΑΣ. — Ναί. Εἶναι ὅμως κάτι χειρότερο ἀπὸ τὰ ἀτέλειωτα ἀνθρώπινα βάσανα.

ΛΥΠΑ. — Τί;

ΣΑΒΒΑΣ. — (Ἄδιάφορα). Ἡ ἀτέλειωτη ἀνθρώπινη βλακεία.

ΛΥΠΑ. — Δὲν ξέρω.

ΣΑΒΒΑΣ. — Ἐγὼ ὅμως ξέρω. Ἐσὺ ἐδῶ βλέπεις ἕνα μονάχα κουρελάκι τῆς ζωῆς, μ' ἂν τὴν ἔδλεπες, ἂν τὴν ἄκουες ὀλόκληρη... Πρῶτα, ὅταν ἐδιάβαζα τίς ἐφημερίδες τους, γελοῦσα καὶ σκεπτόμουνα, ὅλα αὐτὰ πού γράφουν εἶναι ἀστεῖα, πὼς τὰ τυπώνουνε μέσα σὲ κανένα φρενοκομεῖο γιὰ τοὺς τρολλοὺς. Μὰ ὄχι, τᾶλεγαν στὰ σοβαρά. Στὰ σοβαρά, Λύπα! Καὶ τότε ἡ σκέψη μου ἄρχισε νὰ βασανίζεται, ἀνυπόφορα νὰ βασανίζεται. (Σφίγγει μὲ τὰ δάχτυλα τὸ μέτωπο του).

ΛΥΠΑ. — Σοῦ πονοῦσε τὸ κεφάλι;

ΣΑΒΒΑΣ. — Ὅχι. Ἔτανε ἕνας ἀλλοιώτικος πόνος δὲν τὸν ξέρεις ἐσύ. Λίγοι τὸν ξέρουνε. Καὶ ὅταν τὸν δοκιμάσεις, εἶναι τὸ ἴδιο σὰ νὰ περνᾶς τὸ θάνατο. ὅλα μένουν στὴν ἄλλη μεριά. Ἐγὼ, Ὀλυμπία Γεωργόβνα, βλέπετε, πέθανα μιά φορά πῆθана κι ἀναστήθηκα.

ΛΥΠΑ. — Μιλᾶς αἰνιγματικά.

ΣΑΒΒΑΣ. — Μπᾶ! Κι ἐγὼ θαρρῶ πὼς μιλοῦ πολὺ ἀπλά. Ἐνα πράμα μοῦ φαίνεται λίγο παράξενο, γιατί ὅλοι σας θέλετε τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ; Θάτανε καλά, βέβαια, ἂν ἐρχότανε μὲ καμμιά κουλούρα 'στὸ χέρι, μ' ἂν ἀξαφνα ἔλθει μὲ κανένα κνούτο καὶ φωνάζει σ' ὅλη τὴ γῆ: ἔξω ὅσοι κατηλεύονται τὴν ἐκκλησία!

ΛΥΠΑ. — (Μ' ἀπορία). Πὼς μιλᾶς γιὰ τὸν Κριστό!

ΣΑΒΒΑΣ. — Μὲ μεγάλο σεβασμό. Μὰ δὲν πρόκει-

ται γι' αὐτό. ἄκουσε λοιπὸν τί συμβαίνει. Τότε ἀποφάσισα νὰ τὰ ξολοθρέψω ὅλα...

ΛΥΠΑ. — Τί λές;

ΣΑΒΒΑΣ. — Αἶ, ναί, ὅλα. Ὅλα τὰ παλιά.

ΛΥΠΑ. — (Χωρὶς νὰ καταλαβαίνει). Καὶ τὸν ἄνθρωπο;

ΣΑΒΒΑΣ. — Λυπάσαι τὸν ἄνθρωπο; Αὐτὸς θὰ μείνει, μὴ φοβάσαι. Τὸν ἐμποδίζει ἡ βλακεία πού χιλιάδες χρόνια τώρα, μαζεύτηκε ὀλόκληρο βουνό. Τώρα, οἱ λογικοὶ θέλουν νὰ χτίσουν ἀπάνω σ' αὐτό—μὰ βέβαια, δὲ βγαίνει τίποτε ἄλλο. Ἐξὸν ἀπὸ μιά συνέχεια βουνοῦ! Πρέπει νὰ σκάψει κανεὶς ἴσαμε τὰ θεμέλια, ἴσαμε τὴ γυμνὴ γῆ. Ἰσᾶμε τὴ γυμνὴ γῆ, καταλαβαίνεις;

ΛΥΠΑ. — Δὲ σὲ καταλαβαίνω. Μιλᾶς τόσο παράξενα!..

ΣΑΒΒΑΣ. — Νὰ τὰ ξεμηδενίσω ὅλα: τὰ παλιά σπίτια, τίς παλιὲς πόλεις, τὴν παλιὰ φιλολογία, τὴν παλιὰ καλὴ τέχνη. Ξεύρεις τί εἶναι ἡ καλλιτεχνία;

ΛΥΠΑ. — Ναί, βέβαια, ξέρω. Εἰκόνες, ἀγάλματα... Εἶμιονα στὴν Τριατιακόβσκαγια γαλαρία.

ΣΑΒΒΑΣ. — Νά, ἀκριβῶς, τὴν Τριατιακόβσκαγια γαλαρία, κι ἄλλα σπουδαιότερα ἀκόμη. Εἶναι ὁμορφα πράγματα ἐκεῖ, μὰ θὰ γίνον ἀκόμη καλύτερα ὅταν δὲ θὰ τὰ ἐμποδίζονε τὰ παλιά. Τὰ παλιά ροῦχα, ὅλα. Ἔχεις τίποτε ἀγαπημένα πράγματα;

ΛΥΠΑ. — Νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια δὲν ξέρω. Νομίζω πὼς ὄχι.

ΣΑΒΒΑΣ. — Φυλάξου ἀπὸ τὰ πράγματα! Μὴ βλέπεις πὼς σιωποῦνε, εἶναι πονηρὰ καὶ κακά. Καὶ πρέπει νὰ τὰ ξολοθρέψεις. Πρέπει ὁ τωρινὸς ἄνθρωπος νὰ μείνει γυμνὸς στὴ γυμνὴ γῆ. Τότε θὰ δημιουργησε νέα ζωὴ. Πρέπει νὰ γυμνωθεῖ ἡ γῆ, Λύπα, πρέπει νὰ τὴ βγάλουμε ἀπ' τὰ παλιοκουρέλια: Εἶναι ἄξια γιὰ βασιλικὴ πορφύρα καὶ ὅμως τὴν ντύσανε μὲ μιά παλιοποικαμίσα, μ' ἕνα φόρεμα κατάδικου. Χτίσανε ἀπάνω τῆς πόλεις οἱ ἡλίθιοι!

ΛΥΠΑ. — Μὰ ποιὸς θὰ τὰ κάνει αὐτὰ, ποιὸς θὰ τὰ ξολοθρέψει ὅλα;

ΣΑΒΒΑΣ. — Ἐγὼ.

ΛΥΠΑ. — Σὺ;

ΣΑΒΒΑΣ. — Ναί, ἐγὼ. Ἐγὼ θὰ κόμω τὴν ἀρχή, κι ὕστερα ὅταν θὰ καταλάβουνε οἱ ἄνθρωποι τὴν ἀλήθεια, τότε θὰ ἐνωθοῦνε μαζί μου. Ἐγὼ ἔφερα στὸν κόσμο τὸ σπαθὶ καὶ γρήγορα ὅλοι θ' ἀκούσουνε τὸν ἦχο του. Οἱ κουφοὶ, κι αὐτοὶ θ' ἀκούσουνε. ὅσοι δὲν ἔχουνε αὐτιά γιὰ ν' ἀκοῦνε, κι αὐτοὶ θ' ἀκούσουνε.

ΛΥΠΑ. — Εἶναι φριχτό! Τόσο αἱμα!

ΣΑΒΒΑΣ. — Ναί, ἀρκετό, μὰ κι ἂν εἶτανε ὀλόκληρος ὠκεανός, εἶναι τὸ ἴδιο, πρέπει νὰ τὸ περάσουμε. Ὅταν πρόκειται γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Ἀνθρώπου δὲν

πρέπει να λιπαῖται κανείς μερικά ξεχωριστά αντίτυπα. Μονάχα νὰν τὰ καταφέρω νὰ βαστάξω ὁ ἴδιος... Μά, κι ἂν δὲ βαστάξω, αὐτὸ θὰ σημαίνει πὼς αὐτὴ θάνατος ἢ τύχη μου, δηλαδή πὼς ξεφύτρωσα ἐκεῖ πού δὲ μ' ἔσπειραν. Γίνεκε ἓνα κοσμικὸ λάθος καὶ τίποτε ἄλλο.

(Πάτη. Ἀπὸ τὸ διπλανὸ δωμάτιο ἀκούγεται ἡ φωνὴ τοῦ Τσιούχα. «Πόλια, σὲ φωνάζει ὁ πατέρας. Πού ἔβαλες τὸ κασκέτο του;»)

ΛΥΠΑ.—Τί σχέδια! Δὲν ἀστειεύεσαι, Σάββα;

ΣΑΒΒΑΣ.—Πὼς σᾶς βαρέθηκα δλους μ' αὐτὸ τὸ κιάνιο ἀστειεύεσαι, ἀστειεύεσαι...

ΛΥΠΑ.—Σὲ φοβοῦμαι, Σάββα. Μιλᾶς τόσο σοβαρὰ γιὰ...

ΣΑΒΒΑΣ.—Ναί. Πολλοὶ μὲ φοβοῦνται, Λύπα.

ΛΥΠΑ.—Μὰ χαμογέλασε λιγάκι!

ΣΑΒΒΑΣ.—(Τὴν κοιτάζει κατὰματα καὶ γελά μ' ἓνα ξεφνικὸ καὶ καθαρὸ γέλιο.) Ἄχ, τὴν παράξενη, μὰ γιατί νὰ χαμογελᾶσω; Καλύτερα νὰ γελάσω. (Γελοῦν κι οἱ δύο). Γαργαλιέσαι;

ΛΥΠΑ.—Ἀφῆσέ με, τί κάνεις, τί παιδί πού εἶσαι!

ΣΑΒΒΑΣ.—Καλά, καλά. Κι ὁ Κοντράτης δὲ φαίνεται πουνδνά! Μὴ τὸν πῆρε ὁ διάβολος; Οἱ διάβολοι, βλέπεις, ἀγαποῦν τοὺς καλογέροντες.

ΛΥΠΑ.—Τί ιδέες πού ἔχεις ἄνω. Νά, καὶ τώρα ἀστειεύεσαι...

ΣΑΒΒΑΣ.—(Μὲ μικρὴ ἀπορία.) Δὲν εἶναι μόνο ιδέες.

ΛΥΠΑ.—Ἐγὼ ἔχω ἀλλοιώτικες ιδέες, Σάββα. Τώρα πᾶ ἀγαπημένε μου, πὸν κουβεντιάζεις μαζί μου, κανένα βράδι θὰ σ' τὰ πῶ όλα. Θὰ πᾶμε περίπατο καὶ θὰ σ' τὰ πῶ.

ΣΑΒΒΑΣ.—Σὰ θέλεις νὰ μοῦ πῆς, θ' ἀκούσω μ' εὐχαρίστηση.

ΛΥΠΑ.—Σάββα, γιὰ πῆς μου—ἂν μπορεῖς—ἀγαπᾶς καιμιά γυναῖκα;

ΣΑΒΒΑΣ.—Εἶχες δὲν εἶχες τὰ καταφέρεις νὰ μοῦ μιλήσεις γιὰ ἔρωτα ὅπως ὄλες οἱ γυναῖκες. Μὰ τὴν ἀλήθεια, δὲν ξέρω, τί νὰ σοῦ πῶ, σὰ ν' ἀγάπησα κι ἐγὼ μιὰ φορά, μ' αὐτὴ δὲν ἀνθεξε.

ΛΥΠΑ.—Τί δὲν ἀνθεξε;

ΣΑΒΒΑΣ.—Τὴν ἀγάπη μου. Ἴσως κ' ἐμένα δὲν μπόρεσε νὰ ὑποσέρει. Σηκώθηκε κι ἔφυγε μιὰ μέρα...

ΛΥΠΑ.—(Γελώντας). Καὶ σὺ τί ἔκανες;

ΣΑΒΒΑΣ.—Τίποτε. Ἔτσι κι ἔμεινα μονάχος.

ΛΥΠΑ.—Φίλους δὲν ἔχεις; Συνεδέλφους;

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἄχι.

ΛΥΠΑ.—Κι ἐχτροὺς; Νά, κανένα ἐχτρό, πὸν νὰ μὴ τὸν ἀγαποῦσες, πὸν νὰ μισοῦσες;

ΣΑΒΒΑΣ.—Τέτοιος ἴσως νάσαι ἓνας ὁ Θεός.

ΛΥΠΑ.—(Μὲ φρίκη). Πῶς;

ΣΑΒΒΑΣ.—Ὁ Θεὸς τοῦ λέω. Νά, αἰκτὸν πὸν τὸν ὀνομάζετε ὁ Σωτήρας σας!

ΛΥΠΑ.—(Φωνάζοντας). Μὴν τολιμᾶς νὰ μιλάς ἔτσι! Τσελλάθηκες!

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἄ-γὰ! Ἄγγιξα τὸ τρατὸ μέρος, αἱ;

ΛΥΠΑ.—Μὴ τολιμᾶσαι!

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἐνόμιζα πὼς εἶσαι ἡσυχὴ σὰν περιστεράκι. μὰ βλέπω πὼς ἔχεις γλώσσα φιδιοῦ. (Κάνει μὲ τὸ δάχτυλο τὴν κίνηση τῆς γλώσσας τοῦ φιδιοῦ).

ΛΥΠΑ.—Θεέ μου! Πὼς τολιμᾶσαι, πὼς μπόρεσες νὰ μιλήσεις ἔτσι γιὰ τὸ Σωτήρια! Τολιμᾶς καὶ τὸν κοιτάξεις... Γιατί ἤρθες ἐδῶ;

(Ἀπ' τὴ θύρα τοῦ καπλιεοῦ μπαίνει ὁ Κοντράτης. Κοιτάζει γύρω του, καὶ μπαίνει σιγὰ).

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἀμήν. Μοναχὰ πὸν ἀργήσατε πολὺ ἀξιοσέβαστε!

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Ἐκάνει τὴ θέληση τοῦ ἀνωτέρου. Μάξιστα φρέσκα ἀγγουράκια γιὰ τὸν πατέρα ἡγουμένο, τὸν ἀγαπᾶ πολὺ αὐτὸ τὸ μεζέ. Οὐφ, νὰ ζέστη μὰ φορά! Ἐφτὰ στρώματα ἴδρωτα ἔχουσα γιὰ νὰ ῥθῶ.

ΣΑΒΒΑΣ.—(Στὴ Λύπα). Νὰ ἓνας καλόγερος, κοιτάξέ τον—τ' ἀρέσει νὰ πίνει, νὰ ἀσχορολογεῖ, δὲν εἶναι κουτός· κι ὅσο ὀφορὰ τις γυναῖκες...

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Μὴ μὲ ντροπαλιέτε Σάββα Γεγώροβις, μπροστὰ σὰ κορίτσι!

ΣΑΒΒΑΣ.—Καὶ τὸ κάτω κάτω, δὲν πιστεύει καὶ στὸ Θεό.

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Χωρατεύει!...

ΛΥΠΑ.—Δὲ μ' ἀρέσουν τέτοια χωρατά. Γιατί ἤρθατε;

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Μὲ φωνάζανε.

ΣΑΒΒΑΣ.—Τὸν θέλω.

ΛΥΠΑ.—(Χωρὶς νὰ τὸν κοιτάξει). Γιατί;

ΣΑΒΒΑΣ.—Αὐτὸ δὲ σ' ἐνδιαφέρει. Μίλησε καλύτερα μαζί του μὰ τὴν ἀλήθεια, εἶναι ἀνθρωπος περιεργος—δὲν εἶναι κουτός καὶ ξέρει πολλὰ πράματα.

ΛΥΠΑ.—(Βλέποντας ἐξεταστικὰ τὸ Σάββα). Τὸν γνωρίζω πολὺ καλά. Πολὺ καλά!

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Πρέπει νὰ σᾶς πῶ μὲ λύπη μου πὼς εἶν' ἀλήθεια, ἔχω ἐλεεινὴ φήμη σὰν ἀνθρωπος μὲ κακὴ διαγωγή. Γι' αὐτὴ τὴν αἰτία μὲ διώξαν ἀπ' τὴ γραμματεία τῆς περιοχῆς, γι' αὐτὴ πάλι τὴν αἰτία καὶ νῦν μὲ τις ἐβδομάδες τρώγω ψωμὶ καὶ νερό, γιατί δὲ μπορῶ νὰ ἐνεργήσω κρυφά, μ' ἀπεκωντίας φανερά. Μά, καὶ μαζί σας, Σάββα Γεγώροβις, γνωριστήκαμε σὲ τέτοιες περιστάσεις πὸν ντρέπομαι καὶ νὰ τις θυμηθῶ.

ΣΑΒΒΑΣ.—Καὶ σὺ μὴ τις θυμᾶσαι.

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—(Στὴ Λύπα). Πιλάγιαζα μέσα στὸ βάλτο μ' ὀλη μου τὴ μεγαλοπρέπεια σὰ γουρουνὶ τῶν γουρουνιῶν...

ΛΥΠΑ.—(Μ' ἀηδία). Καλά!

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Ἐγὼ διως δὲ ντρέπομαι νὰ μιλῶ γι' αὐτὸ πρῶτο, πολλοὶ μὲ εἶδαν, μὰ κανέναν βέβαια δὲν ἔκανε τὸν κόπο νὰ μὲ σηκώσει ἔξω ἀπὸ τὸ Σάββα Γεγώροβις. Καὶ δεύτερο, σὰ νὰ βλέπω μὲς σ' αὐτὰ τὸν ἀνήφορο τοῦ Γολγοθᾶ μου.

ΛΥΠΑ.—Ἐραῖος ἀνήφορος!

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Κάθε ἀνθρωπος, Ὀλιμπία Γεγώροβνα, ἔχει τὸν Γολγοθᾶ του. Καὶ μὲς στὸ βάλτο δὲν εἶναι τόσο εὐχάριστο νὰ κείται κανεὶς ἀπάνω στὴ ξέρα ὁ κανένας εὐχαριστιέται. Καὶ πὸν τὸ ξέρετε σῆς; Ἴσως αὐτὸ τὸ βάλτο ἐγὼ νὰ γέμισα μὲ τὰ δάκρυά μου, μὲ τοὺς ἀναστεναγμοὺς νὰ τὸν τάραξα...

ΣΑΒΒΑΣ.—Αὐτὸ δὲν εἶναι πολὺ σωστό, πατέρα Κοντράτη. Ἐράλατε ἔν Ἰορδάνη βαπτιζομένου σου καὶ ἐκτὸς τούτου, ὄχι μὲ πολὺ χαροῦμενο σιοπὸ.

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Μπᾶ! Καὶ τί, τόσο τὸ χειρότερο. Ὡστε νά, ὡς πὸν φτάνει ἓνας ἀνθρωπος.

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἀσχημὰ κάνετε, πατέρα, νὰ μελαγχολεῖτε. Ἡ ψυχὴ σας εἶναι εὐθνη καὶ ἡ μελαγχολία δὲ σᾶς ταιριάζει, πιστέψτετέ με.

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Πολὺ σωστά, Σάββα Γεγώροβις, πρὶν εἶτανε εὐθνη ὡς τὸν καιρὸ πὸν μπῆκα στὸ

μοναστήρι. Μὰ σὰν μπῆκα, ἀντί γιὰ χαρὰ καὶ ἀνάπαυση, γνώρισα τὴν ἀληθινὴ λύπη.

(Μπαίνει ὁ Τισύχας, σταματᾷ στὴν πόρτα καὶ μὲ μᾶτια ἐρωτηματικὰ βλέπει τὸν Κοντράτη.)

ΣΑΒΒΑΣ.—Τί θέλεις λοιπόν;

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—(Πλησιάζει κοντὰ στὸ Σάββα καὶ τοῦ λέγει μὲ μισὴ φωνή). Ἐδῶ Σάββα Γεγώροβιτς, δὲν ἔχομε Θεό, ἔχομε μόνο τὸ διάβολο. Εἶναι φοβερὴ ἡ ζωὴ ἐδῶ, πίστεψε, Σάββα Γεγώροβιτς, στὸν τίμιό μου λόγο. Εἶμαι ἄνθρωπος πού ἔζησο, μὲ πείρα καὶ εἶναι δύσκολο νὰ μὲ τρομάξει κανεὶς, μὰ νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια, τὴ νύχτα φοβάμαι νὰ περπατῶ μὲς στὸ διάδρομο.

ΣΑΒΒΑΣ.—Σὰν τί διάβολος;

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Συνηθισμένος. Σὲ σᾶς τοὺς μορφωμένους ἄνθρώπους παρουσιάζεται μὲ εὐγενικό ἐξωτερικό, ἐνῶ σὲ μᾶς πού εἴμαστε ἀπλοὶ καὶ πῶ κοιτοὶ μὲ τὸ φυσικό ἐξωτερικό του.

ΣΑΒΒΑΣ.—Μὲ κέρατα;

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Πῶς νὰ σᾶς πῶ. Τὰ κέρατα δὲν τὰ εἶδα, μὰ δὲν πρόκειται γι' αὐτὰ τώρα, ἀν καὶ πρέπει νὰ σᾶς πῶ, πῶς στίς σκιές καὶ τὰ κέρατα φαίνονται καθαρά. Πρόκειται γιὰ τὸ ὅτι δὲν ἔχομε ἡσυχία μὰ μιὰ τόσο ἀνήσυχη ταραχὴ. Ἄπ' ἔξω τὴ νύχτα βλέπεις: ἡσυχία, μέσα ὁμως: στέναγμα καὶ τριξίματα δοντιῶν. Ἄλλοι ρουχαλιζοῦνε, ἄλλοι στεναζοῦνε, ἄλλοι, χωρὶς νὰ ξέρω γιὰτί, παραπονοῦνται. Περνάς κοντὰ σὲ καμμιὰ πόρτα, καὶ πίσω ἀπὸ καθεμιὰ ἀκούς πῶς κάθε ψυχὴ σὰ ν' ἀποχαιρετᾷ τὸ φῶς. Κι ἄξαφνα γλιστρᾷε κἀπὶ μὲς στὴ γωνία καὶ ξαφνικὰ ἀπάνω στὸν τοῖχο φαίνονται σκιές. Δὲν εἶναι κανεὶς, κι ὁμως ἀπάνω στὸν τοῖχο εἶναι σκιές. Σ' ἄλλα μέρη, τί εἶναι μιὰ σκιά;—ἔτσι, τίποτα, ἕνα φαινόμενο πού δὲν ἀξίζει καμμιὰ προσοχὴ. Ἐνῶ, Σάββα Γεγώροβιτς, σὲ μᾶς αὐτὲς οἱ σκιές ζοῦνε, μόνο πού δὲ μιλάνε. Μὰ τὸ Θεό! Ὁ διάδρομός μας εἶναι μακρῆς μακρῆς, ἀτέλειωτος. Ὅταν μπαίνεις μέσα, δὲ βλέπεις τίποτε, κἀπὶ μαυρίζεις μπροστὰ στὰ πόδια σου, σὰν κανέναν ἄνθρωπο ὕστερα ὅλο μεγαλώνει, πλαταίνει, φτάνει ὡς τὸ ταβάνι—ξέρετε—περνᾷς, μὰ νὰ—ἔρχεται ἀπὸ πίσω, ἀπὸ πίσω! Γιὰ νὰ πᾶς—πηγαίνεις—μὰ γιὰ νὰ νοιάσεις, δὲ νοιάθεις πᾶ τίποτε.

ΣΑΒΒΑΣ.—(Στὸν Τισύχα). Τί γουρλώνεις τὰ μᾶτια σου;

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Τί μούρη!

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Καὶ ὁ Θεός ἐδῶ δὲν ἔχει καμμιὰ δύναμη. Εἶχαμε, βέβαια, ἱερὰ κῶκκαλα καὶ θαύματουργές εἰκόνες, μοναχὰ ὅλ' αὐτὰ κανένα—νὰ μὲ σιμπαθᾶτε—ἀποτέλεσμα δὲ φέρνουν.

ΛΥΠΑ.—Τί λέτε;

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Κανένα. Δὲ μὲ πιστεύετε, ρωτῆστε τοὺς ἄλλους θὰ σᾶς πούνε τὸ ἴδιο. Λέμε προσευχές, ὅλο καὶ προσευχές, χτυπάμε τὰ κούτελα, χτυπάμε, καὶ τί τὸ ὄφελος. Σὰ δὲν κάνουμε τίποτε ἄλλο, τοῦλάχιστο νὰ διώξουμε τὸ πονηρὸ πνεῦμα, μὰ ὄχι, κι αὐτὸ δὲν μπορούμε! Στέκεται ἡ εἰκόνα, κι ὅλο στέκεται σὰ νὰ μὴν εἶναι ἡ δουλειὰ της, μὰ σὰν ἔρθει ἡ νύχτα ἔτσι κι ἀρχίζοῦνε τὰ γλιστρίματα σ' ὅλο τὸ μοναστήρι καὶ τὰ κουφοκοιτάζουνε μὲς ἀπ' τὶς γωνιές... Ὁ πάτερ ἡγούμενος λέγει: ντραπῆτε τὴ μικροψυχία—μὰ γιὰ πῶς αἰτία δὲ γίνεται κανένα ἀποτέλεσμα; Λένε, σὲ μᾶς...

ΛΥΠΑ.—Λοιπόν;

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Εἶναι ὁμως δύσκολο νὰ τὸ πᾶ

στέψει κανεὶς,—πῶς γίνεται αὐτό; Λένε πῶς ὁ διάβολος ἔλεψε, πρὸ πολλοῦ, τ' ἀληθινὸ εἰκόνημα πού εἶναι πραγματικὰ θαυματουργό, καὶ στὴ θέση του ἔβαλε τὸ πορτραῖτό του.

ΛΥΠΑ.—Θεέ μου! Τί ἱεροσυλία! Πῶς δὲ ντρέπεστε νὰ πιστεύετε αὐτὲς τὶς ἀδλιότητες; Κι ἀκόμη φορᾶτε ράσο... Σᾶς πρέπει μόνο νὰ κυλιέστε μὲς στὸ βάλτο...

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἐλα, ἔλα, μὴ θυμώνεις. Ἄστεικεῖται πάτερ Κοντράτη, εἶναι καλὴ. Ἀλήθεια, γιὰτί δὲ φεύγετε ἀπ' τὸ μοναστήρι; Ὅρεξη πούχετε ν' ἀνακατεῦστε μὲ τοὺς διαβόλους καὶ μὲ τὶς σκιές.

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—(Ἰψώνοντας τοὺς ἴμιους). Θὰ ἔφτυγα μὰ πού νὰ πᾶω; Τὴ δουλειὰ μου τὴν παράτησα πρὸ πολλοῦ, ἐνῶ ἐδῶ τοῦλάχιστο δὲν ἔχεις καὶ τὴν ἔγνοια τοῦ ψωμοῦ. Μὰ καὶ κατὰ τοῦ διαβόλου... (Κάνει νόημα προσεχτικὰ τὸ Σάββα δείχνοντας τὴ Λύπα πού εἶναι γυρισμένη πρὸς τὸ παράθυρο, καὶ χτυπᾷ τὸ λαρύγγι του μὲ τὰ δάχτυλα). Ἐχω ἕνα μικρὸ ὄπλο.

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἐλα, ἔλα, πᾶμε νὰ μιλήσουμε. Ἐσὺ μούρη, θὰ μᾶς στείλεις βότκα; Τ' ἀπεφάσισες ἢ ὄχι;

ΤΙΟΥΧΑΣ.—(Σκυθρωπᾷ). Δὲ μιλᾷ σωστά. Δὲν εἶναι διάβολος. Αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ κρέμασε τὸ πορτραῖτό του ὁ διάβολος, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει. Ἄς μ' ἀρωγήσει ἐμένα καλύτερα.

ΣΑΒΒΑΣ.—Καλὰ, ὕστερα θὰ μιλήσουμε γι' αὐτό. Στείλε βότκα.

ΤΙΟΥΧΑΣ.—(Φεύγοντας). Καὶ βότκα δὲ θὰ στείλω.

ΣΑΒΒΑΣ.—Τί βλάκας! Ὡς τόσο, πάτερ, πηγαίνετε στὸν κῆπο ἀπ' αὐτὴ ἐδῶ τὴν πόρτα,—ξέρετε—κι ἐγὼ τώρα ἔρχομαι. Νὰ μὴ χάσετε τὸ δρόμο. (Φεύγει πίσω ἀπ' τὸν Τισύχα).

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Χαίρετε, Ὀλυμπία Γεγώροβνα. (Ἡ Λύπα δὲν ἀπαντᾷ. Ἀφοῦ βγήκε ὁ Κοντράτης γυρίζει μερικὲς φορὲς ταραγμένη μὲς στὸ δωμάτιο καὶ περιμένει τὸ Σάββα.)

ΣΑΒΒΑΣ.—(Μπαίνει μὲ μιὰ μποτίλια βότκα κ' ἕνα μάτσο κουλουράκια.) Νὰ λοιπόν... Τί βλάκας!

ΛΥΠΑ.—(Φορῶντάς του τὸ δρόμο). Ξέρω γιὰτί ἦρθες ἐδῶ. Τὸ ξέρω. Μὴν τολμήσεις.

ΣΑΒΒΑΣ.—Τί εἶναι πάλι;

ΛΥΠΑ.—Σ' ἀκούα καὶ σκεπτόμουν πῶς ὅλα αὐτὰ εἶναι μοναχὰ λόγια, πῶς ἔτσι τὰ λές, μὰ τώρα... Ἐλα στὰ σύγκαλά σου, σκέψου!... Τρελλάθηκες. Τί θέλεις νὰ κάνεις;

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἄσε με!

ΛΥΠΑ.—Κι ἐγὼ τὸν ἀκούα καὶ γελοῦσα... Θεέ μου! Σὰ νὰ ξύπνησα ἀπὸ φοβερὸ ὄνειρο... Μήπως ὅλ' αὐτὰ εἶναι ὄνειρο; Γιατί εἶτανε ἐδῶ ὁ καλόγερος; Γιατί; Γιατί μοῦ μιλοῦσες γιὰ τὶς μπόμπες;

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἐλα, φτάνει, μιλήσαμε, ἐτελείωσε. Ἄσε με!

ΛΥΠΑ.—Ναί, καταλαβαίνω πῶς τρελλάθηκες... καταλαβαίνεις; τρελλάθηκες!

ΣΑΒΒΑΣ.—Σὲ βαρέθηκα. Ἄσε μὲ λοιπόν!

ΛΥΠΑ.—Σάββα, ἔλα ἀγάπη μου, ἔλα καλὲ μου...

Ἄ, ἔτσι λοιπόν... Καλὰ, ἀκουσε τότε, ἀκουσε. Θὰ δεῖς, Σάββα. Θὰ βρεθοῦν ἄνθρωποι. Ἐσένα πρέπει νὰ σὲ δέσουν! Θεέ μου, μὰ τί εἶναι αὐτό! Μὰ στάσου λοιπόν! Στάσου!

ΣΑΒΒΑΣ.—(Προχωρώντας). Καλὰ, καλὰ.

ΛΥΠΑ.—(Φωνάζοντας). Θά σέ καταγγεῖλω. Φο-
νιά! Ἀναρχιέ! Θά σέ καταγγεῖλω!

ΣΑΒΒΑΣ.—(Γυρίζοντας). Ἄ-χά! Ἐέρεις, νάσαι
πιὰ προσεχτικά. (Βάζει τὸ χέρι του στὸν ὄμο της καὶ
τὴν κοιτάζει στὰ μάτια.) Νάσαι πιὸ προσεχτική, σοῦ
λέω!

ΛΥΠΑ.—Εἶσαι... (Μονομαχοῦν μερικὲς στιγμὲς
μὲ τίς ματιές. Ἡ Λύπα γυρίζει διαγκώνοντας τὰ
χεῖλη.) Δὲ σέ φοβᾶμαι.

ΣΑΒΒΑΣ.—Ναί, ἔτσι εἶναι καλύτερα. Κι ὄχι νὰ
φωνάζεις. Ποτὲ δὲν πρέπει νὰ φωνάζει κανεὶς. (Φεύ-
γει).

ΛΥΠΑ.—(Μόνη). Μὰ τί εἶν' αὐτό; Τί νὰ κάνω...
Ναί;

ΓΕΓΩΡ.—(Ἀπὸ τὴν αὐλή). Τί γίνεται ἐδῶ, αἱ;
Ἔφυγα γιὰ μισὴ ὥρα, κι ἔγινε τέτοια ἀκαταστασία.
Πόλια, γιατί ἀφήσες νὰ μποῦνε τὰ κοτόπουλα στὸ πε-
ριβόλι; Ἄμε—π' ἀναθεμάσσε—νὰ τὰ μαζέψεις. Ἐσένα
λέω! Δὲν πᾶς; Τώρα θὰ σοῦ δείξω ἐγὼ! Τώρα θὰ σοῦ
δείξω! Τώρα...

(Ἀόλαία)

Μετάφρ. ΑΘΗΝΑ Ι. ΣΑΡΑΝΤΙΔΗ

(Ἀκολουθεῖ)

ΧΕΡΟΠΙΑΣΜΕΝΟΙ

Χεροπιασμένοι. Ἀνοίγεται
πλατὺς ὁ δρόμος. Πέρα
τὰ Φάληρα μυριόβρωτα.
Στὸν θροαστὸν ἀγέρα
καὶ τοῦ Σαρωνικοῦ
τὰ μουσικὰ νερά
ἀπλώνει τὰ ἀργυρὰ
μαλλιά του τὸ φεγγάρι.
Χεροπιασμένοι. Ἡ χάρη
σιτὸ ἑλάϊ μου κι ὀλόγυρα
τὰ χίλια μύρια μουσικὰ
οἱ χίλιες προσευχοῦλες
τῶν λουλουδιῶν, τῶν ἀστειριῶν,
λευκόπαρες θαρκοῦλες
σιτοῦ Ἐνθαριστιῶ τὸ πέλαγο.
Χεροπιασμένοι. Στάσου
κύταξε πίσω, Ἀγάπη, καὶ μακρονά σου;
τῶν πεύκων μέσ' σιτὸ σούρουπο
τὴ λιτανεῖα.
Ἀκοῦς τὴν γαλμωδία;
Ποιοὶ γέλουν; Ἄγγελοι; Καὶ ποιέες
Ναϊάδες καίνε τὸ λιθάνι,
σοῦ τὸν καπνὸ τοῦ θάνει
ν' ἀπαλαπλώνεται γλυκὰ
στὰ πλάγια τοῦ Τρελλοῦ;
Χεροπιασμένοι. Μουσικὰ
τὰ μουσικὰ φιλοῦνται
καὶ γλυκαποκοιμοῦνται,
ξενάγια τρυφερά,
σιτοῦ πλάτη τὰ φτερά.
Πλατὺς ἐμπρὸς ὁ δρόμος μας,
ἡ Νύχτα κατεβαίνει,
μᾶς κούβει καὶ μᾶς ἐδλογεῖ
κι ἐμεῖς χεροπιασμένοι.

Ἀθήνα Λύγουτος 1919

A. ΑΡΓΗΣ

ΠΛΟΥΤΟΣ

Χαρά στὸν ποῦ ἔχει τὸ αἷμα σὰν ποτάμι!
Πλούσια ἀπὸ τὴν καρδιά του θ' ἀναβρῦσει
καὶ δίχως νὰ στεριέψει θὰ ποτίσει
μυριόστομο τοῦ κόσμου τὸ πλοκάμι
ποῦ τὸν θυζαίνει σὰν κισσός. Καλάμι
στὰ χεῖλη του ἄς μὴ βάλει, θρήνων θρύση,
πικροβλάλη φλογέρα, μὰ ἄς ἀφήσει
ὀρθάνοιχτα τὰ σπλάχνα του ὡς παλάμη
ἀσώτου κι ἄς φωνάξει: ὄχτροί μου, φίλοι,
στὸν ξύπνο μου, στὸν ὕπνο, ἔννοιές σας, πάδια,
βοσκήστε τα στὶς καρδιάς μου τὰ βάθια
κι ὅταν χορτάτοι γλύφετε στὰ χεῖλη
τὸ αἷμα, ἀφήστε μου στιγμοῦλα τόση,
σ' ὠραῖο λυγμὸν ὁ πόνος νὰ φουντώσει.

B. K.

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΗ

Κόμ' τὰ δεσμά ποῦ σέ κρατοῦν γερά
δοῦ κάτον ἀπὸ μιὰν ἄδικη κατάρρα,
νὰ λείψει κάθε πόνος καὶ χαρά,
κι ἀνάμνηση, κι ἀγάπη καὶ λαχτάρα.

Μακριὰ ἀπ' αὐτὴν τὴν ἄκωη ζωὴ
νὰ τίσσεις αἶθρα λευτεριᾶς στὰ σιῆθη.
Παρὰ σκλάβος τοῦ κόσμου τὴ βοή,
κάλλιο μονάχος κι ἔρημος στὴ λήθη!

ΦΟΙΒΟΣ ΛΑΡΑΣ

ΑΠΟ ΤΑ "ΠΕΝΤΕ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ FOULY.."

ΤΟ ΤΡΙΤΟ

«Au hasard de passer pour fon
je veux chanter. je veux répan-
dre des fleurs».

Ἔχεις, καρδιά μου, πασκαλιά;
Τὴ θαλασσοπνιγμένη
σοῦ τραγοῦδ' ἀνε τὰ πουλιά
σιμά σου ἀναστημένη.

Παίρνω λουλούδια καὶ σκορπιῶ:
σιτὸ σῶμα μας ἄς γύρει.
Καὶ γὰρ τραγοῦδι θὲ νὰ πῶ
γιὰ δαύτης τὸ χατήρι.

«Φέριτε λαγοῦτα καὶ βιολιά,
φρέστε τὰ νιέφια πάλι
Μὴν τὰ ξεχνᾶμε τὰ παλιά:
χορεῦτε, ἀγάλια ἀγάλια.

Ὁ Χάρος δὲ μὲ γύρευε,
ἐπήγε: ἄλλοῦ νὰ παῖξει,
μόνο ἡ καρδιά μου χήρευε.
Χορεῦτε, ὡς ποῦ νὰ φέξει.

Ταχειά, σὰν ἔβγει θαμπερά
ὁ Ἥλιος, θ' ἀνεβαίνει
καὶ θὰ φωτιάει λυπητερά
τὴ ζωητοπεδαμένη».

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΙΚΑΡΟΣ